

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

1 Vtrum falsitas requiratur ad periuriu[m].

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

adum sine defectu cuiuscunq; fortis homines, nempe bubalci, muliones, baiuli, ebrij & belluones, neq; verò in templo, sed vbi ius iurare absq; vlla præmeditatione coguntur. Neque verò sacerdotibus idem honos habetur, quem iura sanxerunt, sed promissive vti seculare vulgus iurare coguntur, imò ipsi se offerunt. Quæ de re adeo iurandi religio iam viluit, vt periuria, pro minimis delictis habeantur: Sed de hoc q. seq. art. 3. iterum: vbi de tertio comite repetendus est sermo. Primum argumentum D. Tho. Th. est, iuramentum ad confirmationem inducitur, vt ait ad Hebr. 6. Pau. Vnicuiq; autem suum dictum confirmare congruit ergo quicumque iurare potest. Responso ad minorem præmissam dirigatur. Quidam enim sunt quos ob proprium defectum dicta sua iuramento firmare non decet. Alij verò, quos propter firmitatem suæ auctoritatis eo non indigent. Secundum argumentum sumitur ex Chrylos. hom. 44. super Mat. c. 23. vbi ait. Si aliqua causa fuerit iurandi, modicum videtur facere, qui iurat per Deum; ed qui iurat per euangelia, maius aliquid fecisse videtur. Quibus dicendum est: stulti, scripturæ propter Deum factæ sunt, non Deus propter scripturas. Quibus verbis edocet grauius esse iurare per Deum, quàm per euangelia. Quicumque autem & quocunq; tempore communi locutione iurare per Deum consueuerunt: ergo à fortiori omnes cuiuscunq; conditionis possunt per Euangelia (quod leuius est iurare,) responderi D. Tho. interpretando Chrylostomum, nempe quod iuramentum secundum se consideratum grauius est, cum sit per Deum, quàm cum sit per euangelia. Nam, vt ait ad Publicolam Aug. Quanto fortius est id, per quod iurauit, tanto iuramentum strictius obligat. Nihilominus econuersò propter modum iuramenti potest fieri grauius, dum sit per euangelia solenniter, tum quod cū sit solenniter sit cum maiori deliberatione, quàm dum sit priuatum per Deum: tum etiam quod maius esset tunc scandalum periurij, quia publicitus fit. Et ideo cohibita sunt personarum aliquæ conditiones, à iuramento solenni per euangelia, quæ iurare, vt reliquum vulgus, per Deum permittuntur. Quæstione autem sequenti ar. 3. de hac re iterum. Tertium argumentum D. Tho. est. Idem esse effectus non potest contra-

riarum caussarum: excluduntur autem aliqui à iuramento propter defectum, vt pueri & petiuri: ergo nulli debent propter excellentiam excludi, vt sacerdotes. Responderetur non esse absurdum, quod in priori præmissa negatur, nempe, vt aliqui excludantur, quia maioris sunt auctoritatis, quàm vt eos iurare deceat: alij verò, quia minoris, quàm eorum iuramento stetur. Quartum denique argumentum est: nullus homo in hoc seculo tantæ auctoritatis est quàm Angelus Nam vt Matt. 11. ait Christus, Qui minor est in regno caelorum, maior est Ioanne Baptista: Angelus autem, vt Apocalyp. 10. legitur iurauit per viuentem in secula seculorum, ergo homo quantumcunq; sit dignitatis, iurare potest. Responso autem est, quàm in primo art. copiosè delucidauimus. Enimverò, vt Deus minimè è ob id iurat, quod necesse habeat asserta sua per aliquid fortius confirmare sed ad ostendendum immobilitatem illius quod iurat; sic & Angelus non iurat, nisi ad ostendendum id quod affirmat, ex immobili infallibilique Dei dispositione procedere. At verò quoniam homines non iurant, nisi vt certiora dicta sua faciant illi qui sunt eximie dignitatis, iuramento non indigent.

Arg. 4.

Angelorum iuratio.

QVÆSTIO II.

DE PERIURIO.

S. Tho. 2. 2. quæst. 98.

ARTICVLVS I.

Virum falsitas requiratur ad periurium.

Vamuis D. Th. aliū ordinē seruauerit inter quæstionē de iuro, & hanc de periurio materiam superfluous in terferens: quoniam tñ non est mihi animus illam, quæ laetissima est materia modo tractare, ordini cōsentancum duxi virtuti iusti extremum periurij vitiū adiungere, quā q. Sententiā Magister in 3. dist. 39. disputauit. Est ergo primus quæstionis articulus, vt moris est D. Th. generalis: Vt rñ. l. vniuersum omni periuri falsi-

Conclusio.

Arg. 1.

Arg. 1. ex Chrylos.

Gratius iurim per Deum, quæ per Euangelia.

Arg. 3.

tas inist? Ad quam q. vnica conclusione af-
firmatiua respondet, scilicet quod de ratione in-
trinseca periurij est falsitas: Hoc primū pa-
ret ex eius definitione, que rei natura expo-
nit. Est n. periurium vt loco citato ait Inia-
rum magister nihil aliud quam mendaciū
iuro firmatum, vt D. Bonauent. in 3. d. 39 q. 1. refert non de-
ficere, qui negarint omne periurium esse
mendacium, immo citra mendacium, vt
argumentum ostendit, aiunt posse contin-
gere. Neq; verò Hieron. ait quod vbiq;
que aliquis trium comitum defueit, sit
mendacium, aut falsitas, aut periurium
firmans, quod citra falsitatem, & menda-
cium potest esse periurium. Et certe ad ip-
sum ratione confirmare videtur. Nam cū
veritas sit vnus comes per se aliis duobus
distinctus, sit vt per veritatem iniuriam acci-
dere possit absque falsitate vitio, per hoc
quod desit, aut iustitia aut iudicium. Hoc
tamen non obstante respondetur omni
periurio germanam esse falsitatem, pro-
pterea rationem S. Th. Et enim periurium
& legitimum iuramentum e regione op-
ponuntur: legitimum autem est veritatis
confirmatio. Cum ergo falsitas veritatis op-
ponatur, exactius D. Th. loquitur, dicitur
omne periurium aliquam falsitatem in-
uoluere. At verò, vt vera sit hæc sententia,
nō debet accipi falsitatis, vt est cōtraria ve-
ritati, que est primus iureiurandi comes:
hoc enim satis ratio hæc proxima pertu-
sit: quandoquidem absque illo primo co-
mite, qui est veritas, possit periurium acci-
pere: sed accipitur falsitas, vt sit commu-
ne genus ad plures falsitatis gradus & spe-
cies. Vnde bene ait D. in solutione primi,
quod primò & principaliter (adde & ma-
ximè propriè & formaliter) periurium est,
vbi deest actu veritas, que est primus co-
mes: tunc enim actu exurgit falsitas: ac-
que id potissimum, dum quis consultò, sci-
licet sciens & prudens intendit falsum as-
seuerare. Sive in iuramento fiat assertorio
sue promissorio, scilicet quando quis pol-
licetur id quod non intendit facere. Va-
dit enim expressè tunc contra mentem,
vbi perficitur ratio mendacij, quam qui-
deus falsitatem suprà diximus in promis-
sorio semper esse peccatum mortale, et-
iam si quis iuraret hominem occidere,
quod facere non intendet. Idemque
proinde gradus est, quādo quis iuramento
asserit.

Periuri-
um.

Caieta.

Dubita-
tio.

Hieron.

SOTO
de Iure
Legibus
III
13

assertorio iurat, id quod verum est putans esse falsum. Nam vadit etiam contra mentem, atque ad eò formaliter est mendacium: licet materialiter verum iuret: quare semper erit mortale crimē. Hoc ergo iuramentum suapte proprietate & natura dicitur falsum, eò quod verbum menti non consonat: dicitur autem quando est promissorium, ab effectu dolosum, quia fit ad decipiendum. Ad hunc autem gradum reducitur, cum quis id quod falsum est iurat, putans esse verum: ex negligentia tamē, quia diligentiam omisit: quam adhibere tenebatur, ut certior fieret. Erit tamen peccatū non semper mortale, sed secundum negligentiam culpam. Secundario autem falsitas inest periurio defectu secūdi comitis nempe iustitiae, ut si quis iuret peccatum mortale perpetrare. Tunc enim licet illud facere proponat, atque ad eò in se iuraverit, quæ est primus comes, deest tamen ratione contrariæ obligationis veritas quæ est quoddam falsitatis genus. Fit enim ipsa iuratione per iurum, propterea quod id iurat, quod alia lege tenetur falsum facere. Itaque licet postea sit facturus, tamen iurando deierat, atque ad eò quodammodo falsum iuravit in virtute contrariæ obligationis. Atqui huc ille reducitur, qui iurat non facere opus consilij, & supererogationis: nam licet illud possit implere, ut supra diximus, ad id tamen non tenetur. Et id eò est quædam falsitas propter obligationis defectum: quia consultius est postea iuramentum falsificare. Tertium genus falsitatis est, ubi deest iudicij veritas. Nam etsi quis verum quidem iuret putans esse verum: leviter tamen, ac temere scilicet aut citra necessitatem, aut citra cordatam advertentiam, ut certior veritatis fiat antequam iuraret, licet in se illic simpliciter veritas, est tamen quædam falsitas in potentia, propterea quod, qui sic iurat, in periculo iurandi falsum versatur. Sunt ergo tres falsitatis gradus scilicet primus simpliciter in actu: secundus in virtute, aut contrariæ obligationis, aut contrarij consilij: at denique tertius in potentia de iurandi. Hæc ergo ratione asseritur omni periurio inesse falsitatem, suo cuiusque gradu & ordine. Quæ utique ratione superiori q. artic. 3. ut omne periurij genus ad normam euangelicæ prohibitionis exigemus, quæ est, ne nomen Dei assumamus in vanum, triplex vanitatis genus iuxta hos

tres falsitatis gradus discrevimus. Sed arguis, quod neque illis gradibus falsitatis admittis tueri possumus omne periurium esse mendacium, ut Magist. sentent. ait, & D. Tho. consentit. Nam ubi quis id iurat, quod verum esse censet, quod tamen materialiter est falsum periurum est. Et tamen non vadit contra mentem, atque adeo neque mentitur: hoc enim est mentiri. Et multo minus, si id quod iurat, verum est: non tamen veritatem satis exploravit. Respondetur quod in priori casu vadit contra mentem quam tenebatur habere, & habuisset, si diligenter rimatus esset veritatem. Et in posteriori quodammodo dicitur ire contra mentem, propterea quod non habet mentem tam veritatis consciam & certam, quam iuramento assumat. In secundo argum. inquiritur, utrum iuratio veritatis per falsos Deos mereatur nomen periurij? Apparet enim potius hoc esse periurium, quam iurare falsum per verum Deum. Ab eo enim quod in re potissimum est, species eius pensatur, in iuramento autem id per quod iuratur, præstantius apparet, quam id quod iuratur: nam illud habet rationem principij, quo veritas confirmatur, hoc autem conclusionis: & secundum Aristotelem in posterior. principia potiora sunt conclusionem: ergo iuratio per falsos Deos, inde potius deberet dici periurium, quam iuratio falsi per verum Deum. Respondet autem D. Tho. illud non esse periurium, imò periurium ab eo solum quod iuratur sortitur speciem, & nomen. Et ad rationem ait discrimen esse inter syllogismos, & morales actiones: in illis namque id quod habet rationem causæ efficiētis, qualia sunt principia, potissimum est: in moralibus autem potior est finis & quia finis iurandi est confirmare veritatem, ex defectu veritatis iuratio periurium fit. Quapropter est iurare verum per falsos Deos peruersum sit iuramentum, speciesque idololatriæ, ut art. 3. videbimus, non tamen dicitur periurium: quia finem iuramenti non tollit, qui est veritas, ex quo sequitur, non omne præuam, peruersumque iuramentum esse periurium: de grauitate verò peruersitatis, quæ est iurare per falsos Deos, quamuis vera sit iuratio, dicemus artic. 3. Tertium argum. est expositio Augu. in sermo. 28. de verbis Apostoli Iacobi, ubi tria profert periuriorum exempla.

Argu. contra prædictam.

Argu. D. Tho.

Respon. sio.

Argu. 3.

Primum est illius, qui falsum iurat, putans esse verum. Secundum illius, qui iurat falsum, putans esse falsum. Tertium illius, qui iurat id quod verum est putans esse falsum. Pro cuius expositione notat D. Tho. actus morales procedere à voluntate, cuius obiectum est bonum apprehensum. Ob id que ex apprehensione & intentione estimanda est morum forma, conditio autem non apprehensa per intellectum dicitur materialis. Et quoniam forma est per quam actio est bona vel mala, malitia & bonitas ex intentione iudicatur. Quocirca qui aliquid iurat putans esse falsum, siue materialiter falsum sit, siue verum, formaliter est periurus. Si autem id iurat, quod putat esse verum, id ramentum forte est falsum, nisi aliqua interueniat negligentia, nullum est peccatum: si vero illa antecesserit, tanta est culpa periurij vel mortalis, vel venialis, quanta fuit in negligentia. Quocirca suo genere peius est periurium formale, hoc est secundum intentionem, puta cum putat iurare falsum, quam materiale, id est, cum putat iurare verum, licet sit falsum. Ob id enim subdit illic August. quia rem linguam non facit nisi rea mens.

ARTICVLVS II.

Vtrum omne periurium sit peccatum.

Non querit de quantitate peccati, venialis aut mortalis (hoc enim articulo proximo seruat) sed in genere an sit peccatum? Et respondet vnica conclusione affirmatiua, quod omne periurium est peccatum, asserta ab August. loco modo citato super Iacobum, vbi generaliter de periurio loquens, ait: Videre quam ista de testanda sit bellua, & de rebus humanis ex terminanda. Et ratione preterea sit lucida. Diximus enim supra legitimum iuramentum esse actum religionis, per quem & Deum facemur omnia scire, quantum ad intellectum, & omnibus velle prospicere, & prouidere quantum ad voluntatem. Qui autem ipsum in se esse falsi profert, aut ignorantia notam Deo iniuriam, videlicet quod aliqua eum lateat veritas, aut prauae voluntatis, nempe quod consilio velit falsum attestari: quorum vtrumque contra eius debi-

tam reuerentiam impium est. Fit ergo manifestum, periurium omne delictum esse religioni contrarium. Res est clara. Nam quando nihil absurdum esset aliud in periurio, quam quod vniuersum, vt modo dicebamus, quodammodo includit mendacium, esset peccatum. Nam mendacium ab illo peccato fieri non potest verum. Propterea periurium vitium est priori decalogi tabule aduersum, videlicet transgressio secundi precepti, Ne iures vana per eum. Iam enim vt proxime dicebamus articulo superiori q. exposito tres gradus reliquimus vanitatis in iuramento falso, iniquo, & temerario. Quapropter duplici ratione intrinseca & inseparabili periurium est peccatum, videlicet, & quia mendacium includit, & quia per ipsum Deum contra religionem dehonestatur. Atque adeo ce teris paribus simpliciter mendacio absurdius crimen est. Sunt autem vt Bonau. in 3. dist. 39. quaest. 1. periurium esse contra ostatura mandatum, Ne quis falsum testimonium dicat. At vero hoc accidentarium est periurio. Nam falsum testimonium deicere, & citra iurandum via venire potest, & peculiarem habet materiam: nempe certam speciem iniuriae, quae proxima interrogatur iuramentum, verò multo habet amplio rem siluam cum ad assertorium & promissorium protendatur in omni materia. Hic autem articulus quoniam in subiecto quæri patentior fiet, pluribus non indiget modo verbis.

Primum argum. S. Thom. est: quicumque non implet quod iuramento firmatum, periurium esse videtur; quando quis autem iurat facturum se illicitum, puta adulterium, vel homicidium, si id factum expleat, peccat, ergo si non faciat, non peccabit, aliter esset perplexus; & tamen tunc videtur periurus non verificando id quod iurauit. Ergo non omne periurium est peccatum. Respondet autem quod eiusmodi iuramentum iurando quidem fit periurium; quia id iurauit quod tenebatur facere falsum. Neque vero eo quod non implet fit reus periurij. Cuius ratio notanda est; quia illa non erat materia periurij. Quare nec implendo nec non implendo fit ob id periurus, sed implendo crimine homicidij, vel adulterij peccat; quia vt supra declaratum iuramentum illud relinquit materiam illam illicitam in sua natura. Et eodem scie

SOTO
de iure
Legibus
DIII
13

Conclō.